Megnyitotta kapuit az Ady-emlékmúzeum

A fővárosban pénteken ünnepélyesen megnyitották az Ady-emlékmúzeumot. A Veres Pálné utca 4—6. számú ház I. emeleti lakásában a kulturális, a művészeti, a társadalmi élet képviselői a nemzet nevében adóztak Ady Endre emlékének. Születésének 100. évfordulója alkalmából emlékmúzeummá avatták első és utolsó főbérleti lakását.

A megnyitón *dr. Molnár Ferenc* kulturális minisztériumi államtitkár hangoztatta: a múzeumnak az lesz a rendeltetése, hogy idézze a kort, amelyben Ady élt és alkotott. Legyen ez a hely a közművelődés múzeuma, „az ifjú szívek", a jövendő generációk számára olyan hely, ahol megismerhetik a századelő forradalmakat érlelő korát, még közelebb kerülhetnek Adyhoz.

A megnyitó után felavatták Varga Imre Kossuth-díjas szobrászművész Advt ábrázoló domborművét, amelyet a Veres Pálné utcai épület bejáratánál helyeztek el. Itt Garai Gábor Kossuth-díjas költő, a Magyar Írók Szövetségének főtitkára mondott beszédet. Koszorút helyeztek el az Ady-emlékbizottság és Kulturális Minisztérium, a Magyar Írók Szövetsége, a fővárosi tanács, az Irodalomtörténeti Társaság, a Hazafias Népfront V. kerületi bizottsága és a Petőfi Irodalmi Múzeum képviselői. (MTI)

A Szép magyar könyv

Huszonnegyedik alkalommal ült össze a Szép magyar könyv pályázat főzsürije, hogy kiválassza az elmúlt évi könyvkiadás 195 könyvéből a legszebbeket. A versenyre 18 kiadó nevezett termékeivel, a zsüri 11 kategóriában 46 díjat és ugyanennyi oklevelet ítélt oda a legeredményesebb kiadói és gyártási munkát végzőknek. Pénteken a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének vezetői, valamint a külföldi könyvművészek és gyártási szakemberek jelenlétében a Liszt Ferenc téri könyvklubban Lengyel Lajos Kossuth- és Gutenberg-díjas könyvművész, a verseny főzsürijének elnöke méltatta a könyvkiadók elmúlt évi teljesítményét.

Az ember tragédiája

Izgalmas előadás a szegedi Kisszínházban

Olyan Tragédia-előadást láthatott a néző, amely újító volt a szó legjobb értelmében. Madách drámai költeményének lassan évszázados színházi múltja van. A Paulay Ede óta kitapintható vonulatban Giricz Mátyás rendezése feltétlenül sajátszerű, személyes vélemény a műről. A farmer-öltönyös szegedi előadással bizonyára sokan fognak vitatkozni, hívei máris vannak. A koncepció legnagyobb elismerése, hogy lehetetlenség szótlanul elmenni mellette — a díszelőadás közönsége vastapssal fogadta.

A nyitóelőadásra megváltoztak az új színház színpadának méretei. Kitágult a belső tér, nemcsak a „nyitott színpad" hagyományos értelmében. *Gyarmathy Ágnes* tervezte a színpadképet, amelynek része, szerves tartozéka volt a nézőtér is. Az élővilág törzsfejlődését stilizált tömörséggel, dekoratív egyszerűséggel ábrázoló hatalmas vásznait az oldalfalakra feszítették. Az egyik hosszú inda a „csúcsra" vezeti a tekintetet, *Rodin Gondolkodójának* a színpad „homlokára" helyezett képéhez. A szobor másolata a színpad közepén — a színek jelképeitől övezve — uralja a teret. A nézőtér ilyen módon „játszik" a közönség — egyelőre formálisan, az egymásmellettiség szintjén — állandó kapcsolatba kerül a természet, a világ, ha tetszik, a madáchi Mindenség jelképeivel. Az az érzésünk, hogy a kitágult tér bennünket, nézőket is magába foglalóan teljes, hogy kívül maradnunk aligha lehetséges, és itt „rólunk szól a mese", amikor felhangzik az Úr hangja. A modern technika segített: a hang „vándorol", betölti a teremmindenséget, a tér minden pontját. Ez a hang (*Kovács Jánosé*) pedig nyugodt, nem szokványosan-színpadiasan dörgedelmes. Maga a nehezen született, de végül átfogó madáchi egyensúly és harmónia.

Ezen a ponton kell elidőznünk, mert Giricz átgondolt, kiérlelt Tragédia-értelmezésének fontos eleméhez érkeztünk. Annak meghatározásával, hogy milyen legyen az Úr hangja, a rendező tulajdonképpen letette voksát a Tragédia-minősítés „optimista-pesszimista"-centrikus, százados vitájában. A „vándorló" hang nemcsak a mű (előadás) záró szavainak értelme szerint, hanem színeivel, lejtésével, ritmusával is bizonyság arról: lehetséges és él a harmónia, az életküzdés célja, értéke. A Tragédia színei ilyenformán nem e bizonyosság megszerzésének állomásai; sokkal inkább az eleve értelmesnek elfogadott küzdés terepeit szemlélhetjük bennük. Az ellentétek mozgásának, összecsapásaiknak és kiegyenlítődéseiknek terei ebben az előadásban *hangsúlyosan az ember és ember közötti, mindenkori, ezerszínű kapcsolatok.* (Azon lehet, nyilván kell is vitatkozni, mennyire egyszerűsödik így a Madách-mű filozófiai gazdagsága. A szöveghúzások mindenesetre egyértelműen a Tragédia már jórészt csak a filológiai érdeklődésre számottartó részleteit érintették.)

Ebben a felfogásban lehet helye, funkciója a farmeröltönyös triásznak; Ádám, Éva és Lucifer mai kosztümjei mellett a sokféle, csak a mostani közönség számára felfogható, jeleni utalásnak. Az egyiptomi színben például „embergúla" emelkedik — az ezúttal fáraói trónszéknek szolgáló Gondolkodó előtt. A hierarchia aztán Lucifernek egyetlen, a tartópillért kibillentő dühös mozdulatára összeomlik. Athénban a szobrot „gondolkodó-pózban" körbeülő szereplők tartása kísértetiesen ismerős kocsmai dülleszkedéssé változik abban a pillanatban, amint megszólal az unatkozó nép közül az Első. Konstantinápolyban olyan piros szőnyeget terítenek a Patriarcha elé, hogy ma államfőnek is megfelelne. Londonban pedig nyílt teret kap a felfogás, mely szerint Madách saját koráról, korának emberi kapcsolatairól szólva „megengedi" a beszédet a mindenkori előadások koráról. (Üvölt a dzsessz, a vásári tarkaságban helyük van a hippiknek, az ezüstcipős bárénekesnőnek, az elektromos gitárnak; a gyárosok akár az olajsejkek, a Nyegle kábítószert árul, és Ádám a tévén akárhányszor látott nyugati munkástüntetésekhez hasonló látványt aposztrofálja: „velőt fakasztó". Az utolsó színben pedig visszatér London jelképe. Éva hozza — a londoni Haláltánc megdicsőült, sugárzó jelensége — a szavak kíséretével, amelyek a világra testvériséget hozó emberutód megszületését jövendölik.)

Éva szerepe — a célnak érdekében — jóval hangsúlyosabb a megszokottnál. Ez a kiemelés nem bontja meg a triász egységét. Tartalmilag alig változik egymáshoz való viszonyuk, állandó egymásrautaltságuk a legfőbb biztosítéka annak, hogy nem töredezik részekre, nem szakad különálló szerkezeti elemekre az előadás. Egységet teremt az is, hogy a színek álomjellegét következetesen érzékeltetik a szereplők. A Prága—Párizs—Prága színben a sejtelmesen lehulló, hatalmas tüll trikolor a látvány szépségén kívül az „álom az álomban" hitelét is megadja. (Az előadás külön érdekessége, hogy ebben a színben még egy álomszerű jelenet iktatódott: Danton és a márkiék találkozása ilyen.) A vizuális egységet a tudatosan szegényes, de kitartóan ilyen jelmezek, a zöld alapruhák és a csak színükben különböző kiegészítők adják (a jelmezeket is Gyarmathy Ágnes tervezte), és nem utolsósorban a végig színen maradó Rodin-szobor. Ritmust a gyors „váltások" teremtenek.

Az Ádámhoz való viszonyában „örök változó", egyszersmind állandó megtartó Éva szerepét *Vajda Márta* kapta. A rendezői szándék szerint kiemelt szerepfunkció megnövelte feladatait. Legjobbak azon pillanatai, amelyekben a „mai hangvétel", a modern nő stílusa a megengedett. *Ujlaky László* játéka kiegyensúlyozott, szívós és átgondolt munkáról tanúskodik. Általában nem többet és nem kevesebbet nyújt, mint amit a rendező kíván, és amit a szerep klasszikus hagyományai szerint a közönség elvár. Kitérői kétféle minőségűek: egészen kiváló Ádám az intellektuális színezetű kétkedéseiben; ilyenkor a saját, személyes harcát vívja. Nagyon meggyőző roppant tudásvágya, tudástól terhes kiábrándultsága is. Kevéssé az viszont a líraibb, nosztalgikus vagy érzelmesebb jelenetekben. *Nagy Zoltán* szerepformálása a maga nemében elragadó — és messzemenően következetes. Ez a Lucifer vagány, nagystílű, meglehetősen rokonszenves „vállalkozó". Ádámot majdhogynem hányaveti dühében indítja el útján, aztán hol együttérzően, maga is megrendülve, és saját célját szinte feledve kíséri, hol pedig — eszébe idézvén dolgát — rosszindulatú ugratással kísérletezik; végül ismét dühösen, gyűlölködve rálegyint az egész „mindenségre". Nagy Zoltán Luciferjének jellemfejlődése nagyon emberszabású, ezért hatásos. Az előadás egészében helye is van, illetve jobban lenne, ha egyetlen jellemvonás nem hiányozna belőle. Ez pedig a céltudatos, az Úrral és Ádámmal való viszonyát, drámáját hitelessé varázsoló, meszsze világító „luciferi" okosság. A darab többi szereplője — *Bagó László, Barta Mária, Brillmann István, Dózsa Erzsébet, Egervári Klára, Faluhelyi Magda, Fekete Alajos, Fogarassy Mária, Garay József, Gyürki István, Huszár Ferenc, Kárpáti Tibor, Kátay Endre, Kovács László, Lőrinczy Éva, Mentes József, Nyári Attila, Ruzsik Csaba, Szabó István, Szakonyi János, Szendrő Iván* — odaadó alázattal produkált hibátlan csapatmunkát. Külön meg kell említenünk a több szerepben is feltűnő Kátay Endrének — a cseppet sem hagyománytisztelő előadás hangvételéhez idomuló — Patriarcháját; Mentes József kimunkált alakításait, mint a Nyegle a londoni színben, vagy az eszkimó. A rendező munkatársa *Jachinek Rudolf* volt.

Sulyok Erzsébet

Évzáró az agrár-egyesületnél

Sikeres és eredményes évet zárt a Magyar Agrártudományi Egyesület Csongrád megyei szervezete. A múlt évi tevékenységüket tegnap, pénteken délután a Technika Házában *dr. Szániel* Imre, a Szegedi Gabonatermesztési Kutató Intézet igazgatója, a megyei szervezet elnöke és *Gyuris Szilveszter*, a Csongrád megyei tanács vb osztályvezetőhelyettese, a szervezet titkára kibővített vezetőségi ülésen elemezte és ismertette. Megtárgyalták az állattenyésztési, állategészségügyi és kertészeti szakosztályok munkáját is, majd megvitatták az 1977. évi feladatokat és teendőket. A mezőgazdasági szakemberekre nagy munka hárul, ha teljesíteni akarják az idei évre kitűzött 7—8 százalékos termelésnövekedést.

Az ülésen részt vett és felszólalt *Szabó Sándor*, az MSZMP Csongrád megyei Bizottságának titkára.

Rádiófigyelő

Miért kapjuk a fizetést?

Az egyik mindig vitára kész, pillanatok alatt reagál mindenre, és indulataiban is megőrzi pontos logikáját; a másik elmélyült inkább, elemző hajlandóságú, és zavarbahozhatatlan. Két ilyen különböző alkatú riporterből aligha lehetne jó csapat, ha nem volnának közösek abban, hogy mindketten szenvedéllyel vallatják a valóságot; jogos, vagy annak vélt igazukért bátran érvelnek. *Mester Ákos* és *Vértes Csaba* sok közös műsorban összeszokott kettőse talán ezért egyik legjobb riporterduója a rádiónak.

Következik ebből, hogy a Körmikrofon pedig az egyik legjobb műsora. Először is közéletünk legbonyolultabb problémáinak elemzésétől sem riad vissza, aztán úgy teszi, hogy mindenki megértheti az elhangzottakat, mert a riporterek ügyelnek arra, hogy a tiszta búzába konkoly, a gondolatok közé közhely, vagy nagyképűre hangszerelt, tudományoskodó banalitás ne kerülhessék. Tehetik, mert készülnek!

Ezen a héten az anyagi érdekeltség kérdésköre volt a leckéjük. Lehetőségük pedig a műsoridő szokásos fél órája, ami alatt egyetlen másodpercre sem lankadhatott a hallgató figyelme. (Ezt a műsort nem lehet háttérrádiózva hallgatni!) A vita arról folyt, hogy miképpen lehet a ma társadalmában tökéletesen megvalósítani a munka szerinti elosztás elvét. A munkakörért jár-e a fizetés, avagy a valóban elvégzett munkáért? Néhány évtizede, amikor hazánk nagyságrendekkel szegényebb ország volt, mint most, a bérek nivellálását a helyzet önmaga termelte ki. A vezérigazgató alig vitt többet haza a borítékban, mint a segédmunkás. Ezt olyannyira megőrizte a kollektív emlékezet, hogy káros hatásait „sikeresen" átmentette a mába.

És tulajdonképpen ez az egyik legnagyobb gátja a differenciálásnak. Hiszen oly sokszor előfordul, hogy a brigádok, ha ők maguk dönthetnének a pénzükről, egyenlően osztják azt szét. A Körmikrofon felvetette gondok és gondolatok felsorolására persze nincs hely. Csak egyféle summázatra van: Mester Ákos és Vértes Csaba okos, szellemes vitaműsoraira érdemes odafigyelni.

P. F.

Vásárlói kalauz IV.

Hibás minőségű élelmiszerek cseréje

Egészségünk védelme érdekében sokféleképp gondoskodnak arról, hogy csak kifogástalan minőségű élelmiszerek kerüljenek forgalomba, mégis megesik, hogy romlott, fogyasztásra alkalmatlan ételt vásárolunk. Ilyenkor rövidebb úton kötelesek a boltok minőségi kifogásunkat elintézni, mint az iparcikk esetében.

Míg más árukat mindig oda kell visszavinni, ahol vettük, s ennek igazolására a blokk felmutatását is kérhetik, a hibás élelmiszereket, háztartás-vegyipari és kozmetikai készítményeket *minden olyan üzletbe visszavihetjük, amelynek profiljába tartozik annak árusítása.* Reklamációnkat még azzal sem utasíthatják el, hogy az adott terméket éppen nem tartják raktáron, vásárlásunk időpontjában nem forgalmazták.

A hibás élelmiszert, háztartási vegyiárut, kozmetikai cikket a bolt *azonnal köteles kicserélni vagy visszavenni;* a kártalanítást nem teheti függővé a KERMI szakvéleményétől. Viszont köteles a bolt minőségvizsgálatot kérni — de ezt már csak a saját tájékoztatására, a vevő kártalanításától függetlenül — akkor, ha az áru fogyasztása vagy használata az egészségre káros volt.

Konzervet vagy egyéb, zárt csomagolású árut annak felnyitása után, a hibát észlelve *azonnal* reklamáljunk, mert ellenkező esetben nem lehet megállapítani, hogy az eleve romlott volt — tehát a szavatossági időn belül vált fogyaszthatatlanná —, vagy pedig csak a felnyitás után napokkal, hetekkel. Ha az árun a szavatossági időt — tehát azt az időt, amelyen belül még reklamálhatunk — rejtjelesen vagy egyáltalán nem tüntették fel, akkor a minőségi kifogást a bolt arra hivatkozva nem utasíthatja el, hogy lejárt a szavatossága.

Viszont a gyorsan romló élelmiszerek nyílt hibáját (tehát például ha a sonka elszíneződött), csak addig kifogásolhatjuk, *amíg a boltból az árut nem vittük ki.* Ezért — bármilyen kényelmetlen — a gyanúsnak tűnő felvágottat, sajtot még az üzletben vizsgáljuk meg, s ha hibát észlelünk, azonnal jelezzük.

A hibás élelmiszereket, kozmetikumokat és háztartás-vegyipari árukat — mivel itt sem a megjavíttatás, sem a vételár leszállítása nem jöhet szóba — a bolt *vagy visszaveszi, vagy hibátlanra cseréli.* Másfajta árut nem vagyunk kötelesek elfogadni, sőt a kozmetikai cikkeket a boltnak nem is szabad más termékre becserélni; vagy egyenértékű, kifogástalan minőségű cikket ad helyette, vagy a vételárat téríti vissza.

Végső búcsú Simor Erzsitől

Nagy részvéttel kísérte pénteken utolsó útjára a Farkasréti temetőben Simor Erzsit, a Madách Színház elhunyt művészét a családtagok, barátok, pályatársak és tisztelők sokasága. A gyászszertartáson Sinkovits Imre és Gombos Katalin búcsúzott az elhunyttól — a Madách Színház társulata, igazgatósága, a színháztársadalom, a Magyar Színházművészeti Szövetség nevében. Méltatták Simor Erzsi pályafutását feltűnésétől, népszerűséget szerző címszerepeitől, egészen a Madách Színház-beli tagságig, amikor művészete kiteljesedett, elmélyült.

Segítettek

Tudomást szerzett levelírónk nehézségeiről a Délmagyarországi Magas- és Mélyépítő Vállalat Kandó Kálmán szocialista brigádjának néhány tagja: Kelemen István művezető, Kréter Károly villanyszerelő, Bódi József vízvezeték-szerelő és A. Balogh István kőműves. Munkaidő után napokig jártak a rokkant ember lakásába, kivették a fürdőkádat, helyét lebetonozták, műkővel borították, vagyis tusolótálcát alakítottak ki. A falra kapaszkodót szereltek, a kád előtti fűtőtestet a fal mellé állították, ott rögzítették, és más átalakításokat is végeztek. Jó szándékukkal, értékes társadalmi munkájukkal elérték a Kandó Kálmán brigád tagjai, hogy immár rokkant levelírónk is élvezheti a modern lakás adta kényelmet.

Új lakásba költözni mindenki számára nagy öröm, még akkor is, ha a szobák berendezése, csinosítása költséges, sok gonddal járó feladat. Nemrég kapott összkomfortos lakásának örült egyik levelírónk is, öröme azonban mégsem lehetett teljes, minthogy 67 százalék mértékben rokkant, így az egészséges embereknek kényelmet nyújtó eszközök számára használhatatlanok voltak. Például nem tudott belépni a fürdőkádba.